

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЙОГО
РОЗВИТКУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення підсумкового контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності **056 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, протокол засідання кафедри № 9 від 7.04.2016.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни «Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі семестрового ... (екзамену чи диференційованого заліку) відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Завданням *екзамену* є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Семестровий екзамен охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей. Типовий приклад екзаменаційного білету наведено у розділі «Завдання для підсумкового контролю успішності навчання».

Кожен екзаменаційний білет складається з трьох завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає по одному стереотипному, діагностичному та евристичному завданню, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до *екзамену заліку*), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 35 балів.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Освітній рівень доктор філософії
Спеціальність 056 Міжнародні економічні відносини
Навчальна дисципліна «Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1. Стереотипне

До якої епохи економічної глобалізації можна віднести:

А) виникнення, Б) розвиток, В) отримання домінуючого значення, Г) скорочення ролі відповідних форм міжнародних економічних відносин?

Якою мірою вони були розвинені у відповідну епоху (1. були відсутні, 2. слабкі, 2. сильні)?

Заповніть відповідні графи таблиці і прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Еволюція форм економічних стосунків в процесі глобалізації

Епоха економічної глобалізації	Торгівля	Кредит	Інвестиції	Міграція робочої	Валютні відносини	Рух технологій	Кооперація виробництв	Міжнародні розрахунки
Меркантилізму								
Золотого стандарту								
Дуалізації								
Наздоганяючого розвитку								
Постекономічних трансформацій								

Завдання 2. Діагностичне

Покажіть, яким чином трансформувалася роль великих корпорацій в процесі еволюції економічної глобалізації. Заповніть відповідні графи таблиці і прокоментуйте її.

Еволюція ролі корпорацій в процесі глобалізації

Епоха економічної глобалізації	Форма корпорації	Сфера діяльності	Масштаби операцій
Меркантилізму			
Золотого стандарту			
Дуалізації			
Наздоганяючого розвитку			
Постекономічних трансформацій			

Завдання 3. Евристичне

На прикладі США, Великобританії, Південної Кореї, Індії, Сомалі, Кенії простежите особливості протікання сучасних тенденцій економічної глобалізації у сфері глобальних торговельних, технологічних і виробничих стосунків в країнах ядра, протопериферії і периферії світ-системи. Ключові відмінності оформите у вигляді таблиці 1. Прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Особливості сучасних тенденцій глобалізації

Тенденції	Ядро		Протопериферія		Периферія	
Трансформація міжнародної торгівлі						
Формування глобальної технологічної піраміди						
Розвиток глобальних виробничих систем						

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ___ від " ___ " _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

2.2. Перелік завдань для підсумкового контролю

2.2.1. Стереотипні завдання

2.2.1.1. Які з перерахованих критеріїв альтернативних парадигм зростання і розвитку характеризують Західний, а які Азіатський цивілізаційні світи:

1. Закріплює традиційні засади громадського життя; 2. Виробнича, торговельна, фінансова діяльність; 3. Диктує свої умови державі, захоплює її, стає державою; 4. Прагнення капіталіста до прибутку, творче руйнування; 5. Відтворення суспільства; 6. Приймає умови, визначувані державою, повністю залежить від неї, витісняється на периферію громадського життя; 7. Економічна, неекономічна мотивація, стимулювання і примус; 8. Теорії капіталу К. Маркса, розвитку Й. Шумпетера; 9. Дає старт процесу модернізації; 10. Суспільний розподіл праці і спеціалізація; 11. Обмін, редистрибуція, реципрокність (дар, трата); 12. Капіталістичні; 13. Породжує їх нестійкість, трансформації; 14. Теорія ринкового розподілу праці А. Сміта; 15. Обмін; 16. Націлена на підтримку стабільності; 17. Отримання прибутку; 18. Некапіталістичні.

Заповніть відповідні колонки таблиці 1

Таблиця 1

Західна і Азіатська парадигми зростання і розвитку

Критерії	Захід	Східна Азія
Концепції еволюції		
Джерело зростання і розвитку		
Вплив еволюції на соціальні структури		
Мета		
Засіб її досягнення		
Форми руху благ		
Характер ринків		
Відношення до інституціональної динаміки		
Роль капіталу (у тому числі і іноземного)		

2.2.1.2. Встановіть правильне співвідношення (...) -)): якій цивілізації відповідають наступні моделі капіталізму:

- А) Західноєвропейська;
- Б) Північно-Американська;
- Б) Латиноамериканська;
- Г) Китайсько-далекосхідний світ;
- Д) Мусульмансько-афразійська;
- Е) Індійсько-індуїстська.

а) Групово-кастовий, функціонально-анархічний, гармонізований капіталізм;

- б) Східноазіатський патріархальний, корпоративний, конфуціанський капіталізм;
 в) Європейський континентальний соціал-демократичний корпоративний,
 г) Ісламський капіталізм;
 д) Протестантський ринковий, ліберальний капіталізм;
 е) Католицький капіталізм.

2.2.1.3. Яку сторону процесу взаємодії у рамках світової економіки відбивають наступні поняття:

- А) Міжнародні економічні відносини;
 Б) Міжнародна економічна інтеграція;
 В) Регіоналізація (Глокалізація);
 Г) Інтернаціоналізація;
 Д) Глобалізація;
 Е) Економічна глобалізація;
 Ж) Зовнішньоекономічна діяльність?

2.2.1.4. Які з перерахованих критеріїв характеризують методологічний апарат концепції різноманіття варіантів капіталізму, а які глобальних виробничих систем:

1. фірм-лідерів, економічної ренти, навчання через мережі; 2. аналіз організації; 3. раціональні актори, багатоваріантний аналіз; 4. аналіз інститутів; 5. польові міжнародні, галузеві дослідження, політекономічна інтерпретація; 6. кількісний, кросснаціональний аналіз, країнові кейс стади; 7. проблеми координації в ПРК; 8. промисловий розвиток в країнах, що розвиваються; 9. ліберальна і координована ринкова економіка; 10. взаємозв'язок між ПРК, РК і ППК; 11. виробники і споживачі, ведені продуктовими ланцюгами; 12. порівняльний / історичний аналіз галузей, фірм і країн; 13. міжфірмові мережі; 14. інституціональної комплементарності; 15. країна; 16. ПРКС / капіталістичні демократії?

Заповніть відповідні елементи таблиці 1

Таблиця 1

**Порівняння концепцій різноманіття варіантів капіталізму і
глобальних виробничих систем**

Критерії	КРВК	КГВС
Орієнтація		
Одиниця аналізу		
Емпіричний фокус		
Методологічні пріоритети		
Інструменти дослідження		
Ідеальні типи		
Основні зміни /проблеми колективної дії		
Ключові концепції		

2.2.2. Діагностичні завдання.

2.2.2.1. Як би Ви, на підставі своїх знань основних сценаріїв глобального розвитку могли б представити перспективи розвитку України у рамках кожного з них. Який з відомих Вам сценаріїв можна вважати найбільш прийнятним для України?

2.2.2.2. Що спільного і в чому відмінність моделей регулювання міжнародних відносин у рамках Вестфальської системи та в неоліберальній концепції глобалізації.

Заповніть відповідні колонки таблиці та прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Вестфальська та неоліберальна системи міжнародного регулювання

Критерій	Вестфальська система	Неоліберальна модель

2.2.2.3. Використовуючи свої знання про історичні форми глобалізації, охарактеризуйте з точки зору глобалізаційного процесу наступні моменти світової історії :

- А) торговельна експансія старогрецьких міст-держав - ...;
- Б) розквіт і падіння Візантійської імперії - ...;
- В) поширення ісламу на Близькому Сході, його перетворення на державну релігію -;
- Г) завоювання Сибіру Єрмаком - ...;
- Д) історія становлення і розпаду Священної Римської імперії - ...;
- Е) морські подорожі Васко да Гама, Колумба, Магеллану - ...;
- Ж) перетворення Великобританії на промислову майстерню світу - ...;
- З) відмова Великобританії від військової бази в Сінгапурі -- ...;
- И) руйнування Берлінської стіни - ...;
- К) світові кризи 1998, 2008 рр. - ...;
- Л) загострення у рамках СОТ протиріч між розвинутими і країнами, що розвиваються, у сфері захисту прав інтелектуальної власності -

2.2.2.4. Встановіть правильне співвідношення (...) - ...) у яких випадках опору в дослідженні проблем глобалізації буде зроблено на формально-логічних, в яких на неформалізованих, а в яких на суміжних і ненаукових методах, :

- А) аналіз економічних наслідків глобалізації - ;

- Б) аналіз культурного впливу глобалізації - ;
- В) дослідження передумов глобалізації - ;
- Г) прогнозування розвитку глобалізації - ;
- Д) дослідження екологічних наслідків глобалізації - ;
- Е) дослідження глобальних виробничих систем - ;
- Ж) дослідження глобальних аспектів соціальної взаємодії в економічній сфері - ;
- З) вивчення перспектив становлення глобальних органів управління - ;
- И) дослідження глобального екуменічного руху - ;
- К) вивчення проблем боротьби з поширенням тероризму - ;
- Л) дослідження процесів становлення гламурного капіталізму - ;
- М) вивчення впливу глобалізації на молодіжне середовище -
- Н) дослідження причин, наслідків, можливостей усунення погроз світових фінансових криз - .

Вкажіть які саме методи і інструменти аналізу можуть бути застосовані в конкретних випадках

2.2.2.6. На прикладі систем Золотого стандарту (свобода міжнародної торгівлі вимагає фіксації курсів валют), Бреттон-Вудської (свобода міжнародної торгівлі вимагає обмеження свободи руху капіталу через контроль за ним з боку держави), Ямайською (лібералізація валютних курсів супроводжується уніфікацією правил міжнародної торгівлі в рамках ГАТТ/СОТ) покажіть як неповнота знань, теорій, методологічного апарату веде формуванню уявлень про парадоксальну природу міжнародних економічних відносин, породжених глобалізацією.

2.2.3. Евристичні завдання.

2.2.3.1. Використовуючи Ваші знання про чинники диференціації місця цивілізацій в світ-системі, розкрийте відповідні передумови відносно таких країн, як Саудівська Аравія, Бангладеш, Малайзія, Бразилія, Аргентина, Нігерія, США, Китай, Франція, Угорщина.

2.2.3.2. Що спільного і в чому відмінності телеологічної, лінійної і циклічної концепцій розвитку глобалізації? Як пріоритетність в їх застосуванні може відбитися на результатах прогнозування розвитку економічної глобалізації?

2.2.3.3. Простежите особливості місця країн ядра, протопериферії і периферії світ-системи в сучасній глобальній міграції.

Отримані результати оформіть у вигляді таблиці 1.

Прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Світ-системна диференціація глобальної міграції

	Ядро	Протопериферія	Периферія
Міжнародна міграція			

2.2.3.4. Простежите особливості місця країн ядра, протопериферії і периферії світ-системи в сучасних глобальних торговельних, технологічних і виробничих відносинах.

Отримані результати оформіть у вигляді таблиці 1.

Прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Світ-системна диференціація глобальних торговельних, технологічних і виробничих відносин

	Ядро	Протопериферія	Периферія
Міжнародна торгівля			
Відносини у сфері технологій			
Виробничі відносини			

2.2.3.5. Простежите особливості місця країн ядра, протопериферії та периферії світ-системи в сучасних глобальних фінансових і корпоративних відносинах.

Отримані результати оформіть у вигляді таблиці 1.

Прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Світ-системна диференціація глобальних фінансових і корпоративних відносин

	Ядро	Протопериферія	Периферія
Фінансові відносини			
Корпоративних відносини			

2.2.3.6. На прикладі США, Великобританії, Південної Кореї, Індії, Сомалі, Кенії простежите особливості протікання сучасних тенденцій економічної глобалізації в сферах фінансів і функціонування корпорацій в країнах ядра, протопериферії та периферії світ-системи.

Ключові відмінності оформіть у вигляді таблиці 1.

Прокоментуйте їх.

Таблиця 1

Особливості сучасних тенденцій глобалізації

Тенденції	Ядро		Протопериферія		Периферія	
Фінансова глобалізація						
Становлення глобальних						

корпорацій						
------------	--	--	--	--	--	--

2.2.3.7. Використовуючи Ваші знання про рівні регулювання діяльності людини і складових національного менталітету, поясните потенційні наслідки глобальної взаємодії представників різних цивілізацій у рамках макрохристиянського і китайсько-далекосхідного цивілізаційних світів, між суб'єктами господарювання, що відносяться до різних цивілізаційних світів. З представниками якого з них, на вашу думку, легше буде налагодити контакти представникам мусульманско-афразійської і індійсько-індуїстської цивілізацій і чому?

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результат семестрового *екзамену* оцінюється в балах і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Мінімально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 25.

Максимально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 40.

Виконання кожного завдання підсумкового контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Підсумкова оцінка за *екзамен* з навчальної дисципліни «Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку» розраховується за формулою:

$$S = Z1 + Z2 + Z3),$$

де S – підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх завдань підсумкового контролю ($S=40$);

$Z1$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 1 підсумкового контролю ($Z1=9$);

$Z2$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 2 підсумкового контролю ($Z2=14$);

$Z3$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 3 підсумкового контролю ($Z3=17$).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час *екзамену*, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Липов В.В. Міжнародна економіка. – Х.: ИНЖЭК, 2005. – 408 с. Гриф МОН.

2. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2008. – 368 с. Гриф МОН

3. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 2. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. Навчально-практичний посібник. - К.: Професіонал, 2008. – 368 с.. Гриф МОН

4. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2009. – 336 с. Гриф МОН

5. Липов В.В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.

4.2. Додаткова

1. Арриги А. Адам Смит в Пекине. Что получил в наследство XXI век / Дж. Арриги. – М. : ИОП, 2009. – 456 с.

2. Арриги Дж. Долгий двадцатый век. Деньги, власть истоки нашего времени. – М. : Территория будущего, 2006. – 472 с.

3. Асемоглу Д. Почему одни страны богатые, а другие бедные / Д. Асемоглу, Дж. Робинсон. – М. : АСТ, 2015. – 693 с.

4. Асемоглу Д. Экономические истоки диктатуры и демократии / Д. Асемоглу, Дж. Робинсон. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2015. – 512 с.
5. Бренер Р. Экономика глобальной турбулентности: развитые капиталистические экономики в период от долгого бума до долгого спада. 1945 – 2005 / Р. Бренер. – М. : ИД ВШЭ, 2014. – 556 с. 31.
6. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV – XVIII. В 3-х тт. / Ф. Бродель. – М. : Прогресс. – Т. 1, 1986, 622 с.; Т. 2, 1988, 632 с.; Т. 3, 1992, 680 с.
7. Волф Дж. Преднамеренный кризис. Неизвестная история финансового переворота и что Вы можете с этим сделать / Дж. Волф. – М. : Дело, 2013. – 200 с.
8. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств. Доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин. – К. : Пульсари, 2009. – 248 с.
9. Гальчинский А. Кризис и циклы мирового развития / А. Гальчинский. - К. : АДЕФ-Украина, 2013. - 480 с.
10. Гелд Д. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура / Д. Гелд, Е. МакГрю, Д. Голдблатт, Дж. Перратон. - К. : Фенікс, 2003. – 584 с.
11. Гестелланд Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе: практика общения и ведения бизнеса в различных национальных культурах / Р. Гестелланд. – Днепрпетровск : Баланс-клуб, 2003. – 274 с.
12. Глобальное экономическое развитие: Тенденции, асимметрии, регулирование / Под ред. Д. Лукьяненко, А. Поручник, В. Колесов. – К. : КНЭУ, 2013. – 466 с.
13. Делягин М. Мировой кризис: Общая теория глобализации / М. Делягин. – М. : ИНФРА_М, 2003. – 768 с.
14. Ещенко П. Куда движется глобальная экономика в XXI веке. Монография / П. Ещенко, А. Арсеев. – К. : Знання України. – 2012. – 479 с.
15. Иноземцев В.Л. Расколота цивилизация / В. Иноземцев. – М. : Academia-Наука, 1999. – 703 с.
16. Колодко Г. Куда идет мир. Политическая экономия будущего / Г. Колодко. – М. : Магистр, 2014. – 528 с.
17. Куан Ю. Ли. Сингапурская история. Из «третьего мира» – в первый. / Ли Куан Ю. – М. : МГИМО, 2005. – 656 с.
18. Льюис Р. Столкновение культур. Путеводитель для всех, кто делает бизнес за границей / Р. Льюис. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013.- 640 с.
19. Марш П. Новая промышленная революция. Потребители, глобализация и конец массового производства / П. Марш. – М. : Изд-во института Гайдара, 2015. – 420 с.
20. Мясоедов С. Основы кросскультурного менеджмента / С. Мясоедов. – М. : Дело, 2003. – 256 с.
21. Новые производственные системы и региональные аспекты глобализации : Сб. обзоров и реф. / Отв. ред. И. Животовская, Т. Черноморова. – М. : ИНИОН, 2014. – 172 с.
22. Промышленная политика и международные отношения. В 2-х кн. /Ред. А. Левенчук. - Челябинск : Социум, 2005. – Кн. 1, 361 с. – Кн. 2, 421 с.

23. Райнерт Э. Как богатые страны стали богатыми и почему бедные страны остаются бедными / Э. Райнерт. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2011. – 384 с.
24. Рейнхарт К. На этот раз все будет иначе. Восемь столетий финансового безрассудства / К. Рейнхарт, М. Рогофф. – М. : Карьера Пресс, 2011. – 528 с.
25. Ресурси та моделі глобального економічного комплексу. Монографія / За заг. ред. Д. Лукьяненка, А. Поручника. – К. : КНЕУ, 2011. – 703 с.
26. Родрик Д. Парадокс глобализации: демократия и будущее мировой экономики / Д.Родрик. – М. : Изд-во ин-та Гайдара, 2014. – 576 с.
27. Темин, П. Экономика без лидера. Почему рассыпалась мировая экономическая система и как ее собрать / П. Темин, Д. Вайнс. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2015. – 464 с.
28. Торнборн Й. Мир: руководство для начинающих / Й. Торнборн. – М. : ИД ВШЭ, 2015. – 334 с.
29. Тромпенаарс Ф. Национально-культурные различия в контексте глобального бизнеса / Ф. Тромпенаарс, Ч. Хампден-Тернер. – Мн. : Попури, 2004. – 528 с.
30. Філіпенко А. Глобальні форми економічного розвитку. Історія і сучасність / А. Філіпенко. – К. : Знання, 2007. – 670 с.
31. Фридман Т. Плоский мир / Т. Фридман. – М. : АСТ, 2006. – 601 с.
32. Фукуяма Ф. Государственный порядок / Ф. Фукуяма, - М. : АСТ, 2015 . – 688 с.
33. Фукуяма Ф. Доверие / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ, 2004. – 730 с.
34. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма, - М. : АСТ, 2004. – 588 с. 172.
35. Фукуяма Ф. Отставание / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ, 2012 с. 173.
36. Ханна П. Второй мир / П. Ханна. – М. : Европа, 2010. – 616 с.
37. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : АСТ, 2003. – 603 с.
38. Харрисон Л. Евреи, конфуцианцы и протестанты. Культурный капитал и конец мультикультурализма / Л. Харрисон. – М. : Мысль, 2014. – 286 с.
39. Цивилизационная структура современного мира. В 3-х т. / Под ред. Ю. Пахомова и Ю. Павленко. – К. : Наук. думка. – Т. 1, 2006, 686 с.; Т. 2, 2007, 692 с.; Т. 3, Кн. 1, 2008, 544 с.; Т. 3, Кн. 2, 2008, 640 с.
40. Шарма Р. Прорывные экономики в поисках следующего экономического чуда / Р. Шарма, - М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 352 с.
41. Шевчик Б. Сучасні економічні теорії глобальних систем / Б. Шевчик. – Львів, Новий світ-2000, 2011. – 352 с.

4.3. Ресурси Інтернет

1. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org.
2. Європейська комісія. Сторінка новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/news.en.htm>.

3. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/en/comm/eurostat>.
4. Інститут міжнародної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iie.com.
5. Міжнародна торгова палата [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iccwbo.org.
6. Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ifc.org.
7. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
8. ОЕСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oecd.org.
9. ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org.
10. ОПЕК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.opec.org.
11. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wto.org.
12. ЮНІДО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unido.org.
13. ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unctal.org.